

Oversikt over viktige forpliktelser:

Utenlandske selskapers virksomhet i Norge

Når utenlandske selskaper påtar seg oppdrag i Norge, må de forholde seg til en rekke forpliktelser innenfor ulike rettsområder, herunder person- og selskapsbeskatning, trygd, pensjon og forsikring, merverdiavgift, toll og avgifter, regnskaps- og revisjonsplikt, oppholdstillatelser, registrerings- og rapporteringsforpliktelser, selskapsrett og norsk arbeidsrett.

Artikkelen er forfattet av:

Advokat
Cathrine Bjerke Dalheim
Partner KPMG Law Advokatfirma DA

Rådgiver
Torbjørn Amundsen
Partner KPMG Law Advokatfirma DA

Bestemmelsene som får anvendelse for utenlandske virksomheter, kan være vanskelig tilgjengelige, og dersom forpliktelsene ikke oppfylles, kan dette føre til høye ekstrakostnader i form av skjønnsligning for ansatte, dobbeltbeskatning, gebyrer, renter og andre sanksjoner fra norske myndigheter.

For norske virksomheter som kontraherer med utenlandske selskaper, er det viktig å være oppmerksom på det solidaransvaret som vil kunne gjøres gjeldende. I prinsippet innebærer dette solidaransvaret at alle økonomiske krav kan adresseres til det norske selskapet, dersom myndighetene ønsker det. I tillegg til det rent økonomiske, er det viktig at norske selskaper har en bevissthet rundt regelverket, for å unngå den risikoen som er knyttet til redusert omdømme, særlig i forhold til anklager om sosial dumping.

Temaet er omfattende, og vi vil i denne artikkelen kun gi en oversikt over de mest sentrale bestemmelsene som er viktig å kjenne til.

Det norske selskapets forpliktelser

Rapportering til norske skattemyndigheter

Den norske oppdragsgiveren og eventuelt et utenlandsk selskap som benytter andre utenlandske underentreprenører, skal ukrevet gi ligningsmyndighetene følgende opplysninger om oppdraget og om enhver oppdragstaker i tilknytning til hovedoppdraget eller underoppdraget:

- Oppdragstakers navn, adresse, arbeidsgivernummer, tidspunkt da oppdragene forutsettes påbegynt og avsluttet, stedet der oppdraget skal utføres og kontraktsbeløp i kontrakter oppdragsgiveren har inngått
- Arbeidstakere tilknyttet oppdraget, deres navn, fødselsdata og eventuelt personnummer, adresse, nasjonalitet, sivilstand, tidspunkt for arbeidets begynnelse og antatte avslutning, samt arbeidsgiverens navn og arbeidsgivernummer

Opplysningene om kontrakten skal gis så snart som mulig eller senest innen 14 dager etter at arbeidet er påbegynt. Tilsvarende skal ansatte rapporteres senest 14 dager etter at arbeidet er påbegynt. Rapporteringsforpliktelsen gjelder uinnskrenket innenfor bygge- og anleggsvirksomhet. For andre bransjer gjelder den kun dersom stedet arbeidet utføres står under oppdragsgivers kontroll.

Informasjons- og påseplikt samt innsynsrett

Dersom arbeidet skal utføres innenfor et allmenngjort tariffområde, har oppdragsgiver en særskilt informasjons- og påseplikt overfor den utenlandske oppdragstakeren når det gjelder de allmenngjorte bestemmelsene. I tillegg har tillitsvalgte hos opp-

dragsgiver innsynsrett i de utenlandske arbeidstakernes arbeids- og lønnsvilkår.

Den utenlandske virksomhetens forpliktelser i Norge

Registrering

Avhengig av type virksomhet er utenlandske selskaper som skal utøve virksomhet i Norge, forpliktet til å registrere seg enten i Enhetsregisteret eller Foretaksregisteret. Ved registrering vil selskapet få tildelt et organisasjonsnummer som benyttes ved registrering i Merverdiavgiftsmanntallet (dersom selskapet har avgiftspliktig omsetning), samt i arbeidsgiver- og arbeidstakerregisteret ved registrering av de ansatte som jobber i Norge. Organisasjonsnummeret benyttes også når selskapet skal innberette lønn terminvis.

Merverdiavgift

Et selskap med forretningssted i Norge, må registrere sin norske virksomhet i merverdiavgiftsmanntallet ved den skatteregionen hvor virksomheten har sin adresse. Et utenlandsk selskap med avgiftspliktig virksomhet i Norge, men som ikke har et forretningssted her, skal registreres ved representant ved den skatteregionen representanten har sin adresse. Denne representanten må ha hjemsted eller forretningssted i Norge, og representanten vil være solidarisk ansvarlig med det utenlandske selskapet for deres avgiftsforpliktelser i Norge.

Fast driftssted

Et utenlandsk selskap som har aktivitet i Norge, vil som hovedregel være skattepliktig til Norge fra første dag, i henhold til norsk intern rett. Norge har imidlertid inngått bilaterale og multilaterale skatteavtaler med en rekke land som begrenser

Arbeidsrett

Norges beskatningsrett i tilfeller et utenlandsk selskap har aktivitet her. I henhold til skatteavtalenes bestemmelser, kan en utenlandsk næringsdrivende normalt kun beskattes i Norge for sin aktivitet her dersom den næringsdrivende anses å ha fast driftssted i Norge.

Selskapsbeskatning og selvangivelsesplikt

Et utenlandsk selskap med fast driftssted i Norge, vil som hovedregel være skattepliktig til Norge for den virksomhetsinntekten som er opptjent i Norge. Det er imidlertid viktig å være oppmerksom på at skatteavtalen mellom Norge og selskapets hjemland kan innskrenke norsk beskatningsrett.

Er selskapet skattepliktig for sin virksomhet i Norge, vil overskuddet beskattes med 28 %.

Den utenlandske næringsdrivende er forpliktet til å utarbeide selvangivelse og ligningspapirer, på lik linje med norske selskaper. Selvangivelsesplikten gjelder uavhengig av om Norges rett til å beskatte inntekten er begrenset av en skatteavtale. I tillegg skal det utenlandske selskapet sende inn et særskilt rapporteringsskjema; «extract of accounts». Dersom selskapet mener det er unntatt fra norsk skatteplikt etter skatteavtalen, skal dette anføres i selvangivelsen.

Frist for innsendelse av selvangivelse med vedlegg

Regnskapspliktige selskaper som leverer selvangivelser på papir, må sende sin selvangivelse innen 31. mars. Regnskapspliktige som leverer sin selvangivelse elektronisk, har frist til 31. mai for innsendelse.

Regnskaps- og revisjonsplikt

En utenlandsk næringsdrivende som anses å drive skattepliktig virksomhet i Norge i medhold av norsk intern rett, er underlagt alminnelig regnskapsplikt, og det skal dermed leveres årsregnskap for den virksomheten som utøves i Norge. Dette «norske» årsregnskapet skal sendes inn til Regnskapsregisteret sammen med et komplett årsregnskap for den utenlandske hovedvirksomheten innen de vanlige frister. Det er verdt å merke seg at årsregnskapsplikten ikke gjelder utenlandske foretak som har omsetning i Norge på mindre enn NOK fem millioner i løpet av regnskapsåret.

Tollprosedyrer og importavgifter

Alle forsendelser av varer (utstyr, maskiner, verktøy, innsatsvarer, komponenter, halvfabrikata) må fortolles ved innførsel til

Norge. Det er imidlertid slik at Norge i praksis mer eller mindre har avskaffet tollsatser på industrivarer, uavhengig av varenes opprinnelse. Importmerverdiavgift blir likevel beregnet og oppkrevd ved fortolling, men det utenlandske selskapet vil få fradrag for betalt importverdiavgift i sin norske avgiftsoppgave.

Et utenlandsk selskap som har inngått en avtale om levering og montering av en vare eller et «anlegg» i Norge, er i utgangspunktet avgiftspliktig for hele leveransen. Dette innebærer en plikt for den utenlandske virksomheten til selv å forestå importfortolling av eventuelle varer som inngår i leveransen. For å forenkle prosessen ønsker ofte det utenlandske selskapet at den norske kunden skal forestå fortolling av vareforsendelser i sitt navn. Dette kan synes som en praktisk løsning, spesielt i tilfeller hvor det norske selskapet har egen tollkreditt. Man skal imidlertid være klar over at det norske selskapet ikke uten videre har fradragsrett for denne merverdiavgiften. Skattedirektoratet har uttalt at for at fortolling skal kunne gjøres av norsk kunde, må det i utgangspunktet være inngått to separate kontrakter; én om vareleveranse og én om montering. Det skal da også gjennomføres separat fakturering og betaling. Dersom disse vilkårene ikke er oppfylt, har den norske kunden ikke fradragsrett og må behandle fortolling og betalingen av importmerverdiavgiften som et utlegg som etterfølgende skal motregnes mot den utenlandske leverandørens tilgodehavende.

Personbeskatning og selvangivelsesplikt

Hvorvidt arbeidstaker er skattepliktig til Norge, avgjøres ut fra følgende forhold:

- Alminnelig skatteplikt
Alminnelig skatteplikt som bosatt i Norge, innebærer at personen er skattepliktig til Norge for sin globale inntekt og formue, uavhengig av hvor inntekten er opptjent eller formuen plassert. Skatteplikt som bosatt inntreder dersom oppholdet i Norge overstiger 183 dager i løpet av en 12 måneders periode, eller 270 dager i løpet av en 36 måneders periode.
- Begrenset skatteplikt
Uavhengig av skattemessig bosted, er hovedregelen at all arbeidsinntekt opptjent i Norge, blir skattepliktig hit (inntekter med kilde i Norge).
- Unntak etter skatteavtale
Norge har inngått en rekke skatteavtaler, og i tilfeller der den ansatte oppholder seg i Norge i mindre enn 183

dager enten i et kalenderår eller en 12 måneders periode (varierer fra avtale til avtale), og lønn ikke betales av arbeidsgiver bosatt i Norge og heller ikke belastes arbeidsgivers faste driftssted i Norge, vil unntak fra skatteplikt kunne anføres. Det er imidlertid viktig å være oppmerksom på at utenlandsk arbeidskraft som er innleid til norsk virksomhet anses som skattepliktig til Norge fra første arbeidsdag, og denne kategorien arbeidstakere vil ikke få unntak under henvisning til skatteavtalen.

Hvis arbeidstaker anses som skattemessig bosatt både i hjemlandet og i Norge etter landenes interne rettsregler, vil skatteavtalene som oftest løse denne situasjonen, idet skatteavtalene angir hvilket land som skal anses å være bostedsstat.

Skattetrekk, terminrapportering og lønns- og trekkoppgaver

Med mindre det foreligger særskilt unntak, er arbeidsgiver forpliktet til å foreta forskuddstrekk månedlig og innbetale dette til norske skattemyndigheter terminvis. Arbeidstaker skal fremsette søknad om skattekort til norske myndigheter, og hvis skattekort ikke foreligger, er arbeidsgiver forpliktet til å trekke 50 % skatt.

Er det ved oppstart av arbeidet klart at de utenlandske arbeidstakerne ikke kommer til å etablere skatteplikt til Norge, kan det søkes om fritak for trekkplikt.

Uavhengig av skatteplikt skal arbeidsgiver innberette den ansattes lønn terminvis. Tilsvarende foreligger det en plikt til å sende inn lønns- og trekkoppgave påfølgende inntektsår, innen 20. januar (papir) eller 31. januar (maskinelt). Kopi av lønns- og trekkoppgaven skal gis til den ansatte innen 1. februar.

Selvangivelsesplikt for personer

Utenlandske arbeidstakere i Norge er underlagt selvangivelsesplikt, uavhengig av om de er skattepliktige til Norge. Dersom det ikke foreligger skatteplikt, vil innsendelse av selvangivelsen kun være en formalitet. Selvangivelsesfristen er 30. april påfølgende inntektsår.

Trygdemedlemskap og arbeidsgiveravgift

Arbeidstakere som jobber i Norge, blir som hovedregel medlem av den norske folkestrygden fra første arbeidsdag. Arbeidstakers avgift på 7,8 % og arbeidsgivers avgift på 0–14,1 % blir beregnet på grunnlag av lønn og andre skattepliktige ytelser.

Revisorforeningen og Storebrand Bank har inngått en avtale du kan få glede av!

Revisorforeningen har på vegne av sine medlemmer inngått en avtale med Storebrand Bank om gunstige betingelser på lån og innskudd. Storebrand Bank er en moderne direktebank, som leverer et fullverdig banktilbud. Sjekk hvor mye du kan spare på å benytte deg av de eksklusive betingelsene, og kontakt gjerne en av våre rådgivere direkte på **22 31 15 15** eller gå inn på www.storebrand.no/revisorforeningen-bank.

Som medlem i Revisorforeningen får du:

- **Innskuddsrente inntil 3,55 % over 500.000**
- **Boliglånsrente fra 3,60 % nom.* (3,69 % eff.)**

*Gjelder lån i Storebrand Kredittforetak AS for lån på 2 mill. innenfor 75 % av boligens verdi nedbetalt over 20 år som annuitetslån inkl. termingebyr. Totalt kr 2.815.471,-. Rentene gjelder fra og med 22. november 2011.

Dersom den ansatte er bosatt i et land Norge har trygdeavtale med, vil han eller hun etter gitte betingelser kunne opprettholde medlemskapet i hjemlandets trygdeordning. Ved fremsendelse av dokumentasjon (E101/A1/Certificate of Coverage) på fortsatt medlemskap i hjemlandets trygdeordning til norske myndigheter, vil vedkommende få fritak fra norsk trygdeavgift. Tilsvarende vil arbeidsgiver bli fritatt fra plikten til å betale norsk arbeidsgiveravgift.

Arbeidsrett

Som utgangspunkt vil norsk arbeidsmiljølov også gjelde for utenlandske arbeidstakere på midlertidig arbeidsopphold i Norge. Dersom lovvalg ikke er regulert i arbeidskontrakten, skal arbeidsforholdet reguleres av det landets rett som arbeidsforholdet har sin nærmeste tilknytning til. Videre vil utstasjoneringdirektivet angi hvilket lands bestemmelser som skal komme til anvendelse.

Det som er viktig å være oppmerksom på, er at uforventede bestemmelser som arbeidstid, minstelønn, ferierettigheter og oppsigelsesvern vil kunne overstyre reguleringer i arbeidskontrakten. Konsekvensen er da at bestemmelsene settes til side, og norsk lovgivning vil få anvendelse i sin helhet.

Arbeidstid

Uavhengig av lovvalg i den ansattes kontrakt, er det viktig å være oppmerksom på at norsk arbeidsmiljølovs bestemmelser om arbeidstid er uforventede. I tillegg er det eksempler på at regulering av arbeidstiden innenfor visse bransjer er fastsatt gjennom forskrift om allmenngjøring av tariffavtale. Dersom arbeidsgiver ønsker en utvidet arbeidstidsordning, må søknad fremsettes Arbeidstilsynet.

Feriepenger

For arbeid i Norge, gjelder norsk ferielov. Det innebærer at arbeidsgiver skal beregne feriepenge med minimum 10,2 %. Ferieloven kan imidlertid fravikes dersom rettighetene til den ansatte er like gode eller bedre enn det som følger av norske bestemmelser. For å kunne vurdere om en ordning er like god eller bedre, er det viktig både å se hen til ferietidens lengde og grunnlag for feriepengeberegningen.

Yrkesskadeforsikring

Arbeidsgiver er forpliktet til å tegne forsikring for dekning av eventuell yrkesskade eller yrkessykdom. Særskilt unntak gjelder dersom den ansatte ikke er medlem av

norsk trygd, men arbeidsgiver bør sikre at forsikring er tegnet i henhold til hjemlandets regler. Det er viktig å være klar over at dersom søknad om fortsatt medlemskap i hjemlandet ikke er fremsatt og unntak for trygd ikke foreligger, vil den ansatte være omfattet av gruppen man er forpliktet til å tegne medlemskap for. Dersom et skade- eller sykdomstilfelle oppstår, vil den ansatte kunne anses som «uforsikret». Dette vil da føre til at yrkesskadeforsikringsforeningen vil utbetale erstatning etter de alminnelige regler, men trolig kreve etterfølgende regress hos arbeidsgiver.

Obligatorisk tjenstepensjon

Etter at OTP-loven ble vedtatt i 2005, er arbeidsgivere forpliktet til å etablere en kollektiv pensjonsordning, hvor minsteinnskuddet pr. ansatt er 2 %, med mindre unntak følger av loven. Det eksisterer pr. i dag ikke noe unntak for utenlandske virksomheter som kun er i Norge i en avgrenset periode i forbindelse med utførelse av et oppdrag eller prosjekt.

Dersom arbeidsgiver kan dokumentere at de ansatte er tilknyttet en tjenstepensjonsordning i hjemlandet som er like god eller bedre, vil man etter søknad til Finanstilsynet få fritak for plikten til å etablere norsk kollektiv ordning.

Oppholdstillatelse

Nordiske borgere behøver ikke oppholdstillatelse for å arbeide i Norge. For andre borgere innenfor EU/EØS/EFTA er det heller ikke lenger krav til oppholdstillatelse, men det foreligger en registreringsplikt (kan gjøres elektronisk på nett). For borgere utenfor EU/EØS/EFTA (tredjelandsborgere) er det ulike grunnlag som kan gi rett til oppholdstillatelse, og det er viktig å søke på det riktige grunnlaget for å unngå forsinket saksbehandlingstid.

Om ikke gyldig oppholdstillatelse foreligger, risikerer både arbeidstaker, utenlandsk arbeidsgiver og det norske selskapet sanksjoner.

Sanksjoner ved brudd på gjeldende bestemmelser

Som det fremgår over, er det en rekke bestemmelser som gjelder for utenlandske selskaper og deres ansatte, uavhengig av oppdragets lengde i Norge. Manglende eller mangelfull etterlevelse av disse bestemmelsene vil kunne få store konsekvenser både overfor den enkelte arbeids-

taker, det utenlandske selskapet og også overfor norsk oppdragsgiver.

I ytterste konsekvens kan manglende kjennskap til regelverket føre til høye og helt unødvendige økonomiske sanksjoner (bøter, gebyrer og renter), bortvisning av arbeidstakere og omdømmetap for både det utenlandske og det norske selskapet.

Solidaransvar

Et nøkkelbegrep når det gjelder reaksjoner ved brudd på forpliktelser, er «solidaransvar». Norsk momsrepresentant er solidarisk ansvarlig med den utenlandske virksomheten for at alle forpliktelser, herunder betaling av skyldig avgift, oppfylles. Norsk oppdragsgiver er, i underentrepriseforhold, solidarisk ansvarlig med utenlandsk oppdragstaker for betaling av forsinkelsesgebyrer og ilignede ubetalte skatter og avgifter dersom rapporteringsforpliktelsene ikke er oppfylt. Norsk oppdragsgiver er videre solidarisk ansvarlig for ubetalt lønn og feriepenge til oppdragstakers ansatte dersom arbeidet har vært utført innenfor allmenngjort tariffområde. Norsk innleier er underlagt et objektivt solidaransvar for utleiers ubetalte skatter og avgifter.

Langsiktig samarbeid, ikke kortsiktig prisfokus

Beslutningen om å knytte til seg utenlandske underleverandører, bør forankres på strategisk nivå hos oppdragsgiver. Oppdragsgiver bør ta sikte på å utvikle et langsiktig samarbeid, hvor ikke bare kortsiktige gevinster i form av reduserte priser vektlegges. Det er etter vår oppfatning viktig at norsk oppdragsgiver skaffer seg god kjennskap til regelverket som gjelder for utenlandske oppdragstakere når de skal utføre arbeid i Norge, og at oppdragsgiver bidrar til at den utenlandske oppdragstakeren blir gjort kjent med sine forpliktelser forutfor virksomhetens oppstart i Norge. Dermed har man mulighet til å etablere effektive og gode prosedyrer for virksomhetsstyring og håndtering av forpliktelsene i hjemlandet og i Norge. Alle parter vil da ha et langt bedre grunnlag for et langsiktig og vellykket samarbeid i Norge.

I andre del av artikkelen vil vi omtale temaet Internasjonale Arbeidsforhold. I artikkelen beskrives regelverket knyttet til de internasjonale aspektene med skatt, trygd, forsikring, pensjon, arbeidsrett og viktigheten av å etablere policy/rammeavtale og gode interne prosesser.